

Monumentnummer*: 523567

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 03 februari 2003
Kadaster deel/nr 82932/50

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Arnhem Arnhem Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Schaarsbergen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Arnhem I 1433

Omschrijving**

Inleiding

TOEGANGSHEK naar het landgoed De Hoge Veluwe, in 1920 ontworpen door A.J. Kropholler. Het hek leidt naar de Kemperbergeerweg en is gelegen in de zuidoostelijke afrastering van het landgoed ter hoogte van Schaarsbergen.

Vanaf 1909 ontstond het landgoed De Hoge Veluwe door het opkopen en samenvoegen van gronden door het Rotterdamse fabrikantenechtpaar Helene Müller (1869-1939) en Anthony G. Krölller (1862-1941). De oude openbare wegen die over de gronden liepen werden afgesloten en op kosten van Krölller omgeleid. Om het nieuw ontstane, ruim 6800 ha grote landgoed kwam een afrastering. Deze door het echtpaar gecreëerde nieuwe buitenplaats fungeerde in de eerste plaats als jachtgebied en buitenverblijf voor de familie en hun gasten. Op het landgoed werd tevens een boerenbedrijf gevoerd. Daarnaast werd binnen De Hoge Veluwe het kunstzinnig ideaal verwezenlijkt dat Helene Müller voor ogen stond. Het terrein werd in haar opdracht ingericht met architectuur en kunstwerken, die allen op hun eigen manier de door haar voorgestane eenheid van kunst en natuur zichtbaar moesten maken. Tenslotte moest op het terrein een groot museumgebouw gerealiseerd worden, om de kunstcollectie van mevr. Krölller te huisvesten.

Ten behoeve van het inrichten van het landgoed wist het echtpaar verschillende architecten aan zich te binden. Van H.P. BERLAGE, de Belg HENRY VAN DE VELDE en van A.J. KROPHOLLER werden daadwerkelijk gebouwen op het landgoed uitgevoerd. De in het complex

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

op te nemen beeldhouwwerken zijn van de hand van de beeldhouwers J. MENDES DA COSTA en JOHN RAEDECKER.

Na de economische crisis werd in 1928 het beheer van het landgoed overgedragen aan de Stichting Kröller-Müller. In 1935 ontstond de Stichting Het Nationale Park de Hoge Veluwe.

Het landgoed wordt begrensd door een kilometerslange afrastering, met monumentale TOEGANGSHEKKEN op belangrijke plaatsen. De toegangshekken zijn allen vergelijkbaar vormgegeven, met kleine varianten, naar ontwerpen van Kropholler uit 1920. Naast het bijhouden van wild waren de hekken en afrastering er een uitdrukking van dat het echtpaar hun verworven gebied als een eenheid zagen en zichzelf als grootgrondbezitters. Er waren plannen om bij de entrees kleine nederzettingen te realiseren. Hoewel dit nauwelijks tot stand is gekomen, is een dergelijke opzet wel in aanzet aanwezig bij de entree aan de Harskampweg en bij de dienstingang aan de Apeldoornseweg.

Omschrijving

TOEGANGSHEK bestaande uit vier bakstenen pijlers verbonden door smeedijzeren hekwerken, waarbij de middelste pijlers inrijhekken hebben. De vierkante pijlers zijn in baksteen gemetseld (kruisverband) en afgedekt met zandstenen dekstukken. De dekstukken van de middelste pijlers zijn hoger en aan de voorzijde behakt met de naam van het landgoed: 'Hooge'/'Veluwe'. De dekstukken van de buitenste pijlers springen ten opzichte van de pijler iets in. De smeedijzeren hekwerken zijn groengeschilderd. De vaste hekken staan op een bakstenen muurtje en hebben eenvoudige verticale spijlen. De twee beweegbare hekken van het inrijhek zitten vast aan smeedijzeren kolommen, die weer verbonden zijn met smalle smeedijzeren tussenvleugels die op hun beurt met ijzeren banden aan de bakstenen pijlers vastzitten. Deze vleugels zijn zowel als de draaihekken aan de bovenzijde driezijdig afgesloten, en gevuld met geometrisch smeedwerk.

Waardering

TOEGANGSHEK aan de Koningsweg, omstreeks 1920 naar ontwerp van Kropholler

- Van architectuurhistorische waarde als gaaf en goed typologisch voorbeeld van een entreehek uit de jaren twintig. Het hekwerk maakt deel uit van een aantal monumentale hekwerken in de afrastering van het landgoed De Hoge Veluwe, die alle op een vergelijkbare manier zijn vormgegeven, met bakstenen pijlers en decoratieve smeedijzeren hekwerken.
- Van stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de omheining van het landgoed De Hoge Veluwe, waar ze op belangrijke punten op monumentale wijze de toegangen naar het landgoed markeren.
- Van cultuurhistorische waarde als onderdeel van het landgoed De Hoge Veluwe dat vanaf 1909 door het echtpaar Kröller-Müller werd samengevoegd en ingericht.

Hoofdcategorie

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Erfscheiding(D)

Functie

Toegangshek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument